

Årsredovisning

Kommittén för mänskliga rättigheter
Helår 2017

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	3
2	Verksamhet	4
2.1	Viktigaste händelserna under perioden	4
2.2	Verksamhetens miljöarbete	5
2.3	Folkhälsa	5
2.4	Mänskliga rättigheter och jämlik vård	5
2.5	Verksamhetens säkerhets- och beredskapsarbete	7
2.6	Redovisning av genomförd intern kontroll 2017	7
2.7	Systematiskt förbättringsarbete	7
2.8	Inköp	8
3	Mål och fokusområden	9
3.1	Västra Götaland ska sträva efter det hållbara samhället med tillväxt av jobb och företag i hela regionen	9
3.1.1	Skillnader i livsvillkor och hälsa ska minska	9
3.1.1.1	Bryta utanförskap och segregation och stärka kopplingen mellan utbildning och arbetsliv	13
3.2	En sammanhållen och tillgänglig hälso- och sjukvård som ges med högsta kvalitet och patientsäkerhet samt som alltid utgår ifrån den enskilda personens behov och erfarenheter	15
3.2.1	Patientens ställning inom hälso- och sjukvården ska stärkas	15
3.2.1.1	Utveckla ett personcentrerat arbetssätt inom hälso- och sjukvården	16
4	Ekonomiska förutsättningar	17
4.1	Ekonomiskt resultat	17
4.1.1	AR04 RR-rapport Beställare regional utveckling	17
4.2	Åtgärder vid ekonomisk obalans	18
4.3	Eget kapital	18
4.4	Investeringar	18
5	Bokslutsdokument och noter	19
6	Övrig rapportering	22
6.1	Särskild återrapporering enligt beslut av regionfullmäktige	22
6.2	Fördjupad rapport till egen nämnd/styrelse	23

1 Sammanfattning

En väsentlig grund för att stärka arbetet med mänskliga rättigheter inom VGR är handlingsplanen för mänskliga rättigheter med namnet "För varje människa". Planen trädde i kraft 2017. Elva förvaltningar har hittills utsett samordnare för mänskliga rättigheter.

Kommittén arbetar på fler sätt med regionfullmäktiges mål om att skillnader i livsvillkor och hälsa ska minska och patientens ställning inom hälso- och sjukvården ska stärkas. Viktigast under året har varit:

- Beslut om fördelning av organisationsbidrag till föreningar som företräder personer med funktionsnedsättning och patientföreningar utifrån nya riktlinjer.
- Beslut om fördelning av verksamhetsbidrag till föreningar som arbetar för nationella minoriteters, hbtq-personers, barns rättigheter och paraplyorganisationer inom funktionshinderområdet utifrån nya riktlinjer.
- Dialogmöten med kommitténs fem samråd, samrådet för funktionshinderfrågor, jämställdhet- och hbtq-frågor, nationella minoriteter, ålder och mänskliga rättigheter.
- Beslut om medel till studie om kunskap bland vårdpersonal samt sjuksköterske- och läkarstudenter kring rätten till vård för tillståndslösa och asylsökande.
- Uppföljning av hur VGR lever upp till synpunkterna från FN:s konventionskommittéer.
- Utvecklat arbetet med människorättsbaserat arbetssätt inom VGR samt spridit erfarenheter bl.a. genom konferensen "Mänskliga rättigheter – vackra ord och verkstad" med deltagare primärt från VGR.
- Anställning av 14 långtidsarbetslösa unga på avdelning mänskliga rättigheter som inventerare av fysisk tillgänglighet.
- Inventeringar av den fysiska tillgängligheten i VGR:s lokaler och i de verksamheter VGR finansierar och har avtal med följer plan. Inventering och rapportering av så kallade enkelt avhjälpbara hinder i samtliga egenägda lokaler (t.ex. 17 sjukhus och fem folkhögskolor) till Fastighetsnämnden för åtgärd är klar.

Årsresultat för kommittén för mänskliga rättigheter är ett överskott på 4,5 mnkr.

2 Verksamhet

2.1 Viktigaste händelserna under perioden

En väsentlig grund för att stärka det systematiska arbetet med mänskliga rättigheter inom VGR är handlingsplanen för mänskliga rättigheter med namnet "För varje människa", som trädde i kraft och lanserades 2017. Elva förvaltningar har hittills utsett samordnare för mänskliga rättigheter. Ansvariga kontaktpersoner från förvaltningarna är en viktig förutsättning för kommitténs uppdrag att samordna och stötta arbetet. Två nätverksträffar med utsedda samordnare har genomförts.

2016 reviderades kommitténs riktlinjer för organisationsbidrag för patient- och funktionshinderorganisationer. Beslut är nu taget om fördelning av bidrag utifrån nya riktlinjer. De nya riktlinjerna handlar huvudsakligen om att beräkningen av bidrag ska baseras på antalet medlemmar, så att fördelningen av bidragen blir jämlika. Det handlar inte om en besparing. Beslut har även tagits om fördelning av verksamhetsbidrag till föreningar som arbetar för nationella minoriteters, hbtq-personers, barns rättigheter och paraplyorganisationer inom funktionshinderområdet utifrån nya riktlinjer. Verksamhetsbidragen utgår från en överenskommelse om vad för verksamhet föreningarna ska driva.

Kommittén har utvecklat arbetet med att stärka ett rättighetsbaserat arbetssätt inom VGRs verksamheter. För att sprida kunskap och erfarenheter från pilotprojekt om människorättsbaserat arbetssätt inom Angereds närsjukhus, Psykosvårdkedja Nordost på Sahlgrenska Universitetssjukhuset och Bohusläns museum/Västarvet anordnade kommittén konferensen "Mänskliga rättigheter – vackra ord och verkstad". VGR lyftes upp som föregångare för arbetet med mänskliga rättigheter av huvudtalare Danius Puras, som är FN:s särskilde rapportör för rätten till bästa uppnåeliga fysiska och psykiska hälsa. Konferensen riktade sig primärt till förtroendevalda och chefer inom VGR. Kommittén har också bidragit med kunskap och kriterier om människorättsbaserat arbetssätt till processledningen för införandet av personcentrerad vård. Att människorättsbaserat arbetssätt integreras i personcentrerad vård är av stor vikt för att stärka ett rättighetsbaserat arbetssätt inom VGRs verksamheter.

Kommittén har löpande dialog med organisationer i civilsamhället, genom fem så kallade samråd. Samråden skapar förutsättningar för invånare att påverka och vara delaktiga i frågor som berör dem. Kommittén för mänskliga rättigheter har dessutom bjudit in till Dialogforum där inbjudan gick ut brett till många fler organisationer i länet än de som sitter med i samråden. Ett av dialogforumen handlade om synpunkter på utformning av nya riktlinjer för samråd för perioden 2019-2021.

Genom en förbättrad fysisk tillgänglighet ska alla invånare oavsett funktionalitet kunna ta del av hälso- och sjukvård, kollektivtrafik, kultur och andra delar av VGRs verksamheter. Inventeringar av den fysiska tillgängligheten i VGR:s lokaler och i de verksamheter VGR finansierar och har avtal med följer plan. Inventering och rapportering av så kallade enkelt avhjälpna hinder i samtliga egenägda lokaler (t.ex. 17 sjukhus och fem folkhögskolor) till Fastighetsnämnden för åtgärd är klar. Kommittén har även uppdrag att ominventera och publicera lokalerna efter att Fastighetsnämnden har tagit bort hindren. Ominventeringar har

påbörjats på Solhem och Södra Älvsborgssjukhus men avslutas först när Fastighetsnämnden har åtgärdat alla hinder.

Kommittén har arrangerat tillsammans med Sveriges Kommuner och Landsting två regionala halvdagsseminarier utifrån att FN:s konvention om barnets rättigheter eventuellt blir svensk lag. Målgrupp var förtroendevalda och chefer från VGR och länets kommuner.

Kommittén driver ett påverkansarbete för att den planerade nationella institutionen för mänskliga rättigheter ska placeras i Västra Götaland. Förutom dialog med kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke i början av året har en debattartikel publicerats i GP:s webbversion ”Västsverige är rätt plats för institution för mänskliga rättigheter”. Kommittén för mänskliga rättigheter, Göteborgs stad, Göteborgs universitet, Chalmers, Högskolan i Borås, Högskolan Väst, Högskolan i Skövde, Göteborgs rättighetscenter mot diskriminering och Göteborgs Interreligiösa center stod gemensamt bakom artikeln. Miniseminarium har genomförts på MR-dagarna (Mänskliga Rättighetsdagarna) i Jönköping som en del i påverkansarbetet.

2.2 Verksamhetens miljöarbete

Koncernkontoret har ett miljöledningssystem som tagits fram i samarbete mellan de olika staberna under hösten 2016 och som följer ISO 14001 standarden och miljöplan 2017-2020. Koncernledningen beslutade under våren en handlingsplan som gäller 2017-2018 med aktiviteter och åtgärder för att minska verksamhetens miljöpåverkan.

En miljösamordnare har utsetts på koncernstab regional utveckling som koordinerar arbetet med handlingsplanen tillsammans med miljöombud på respektive arbetsplats.

Regiondirektören har, i enlighet med VGRs nyligen beslutade mötes- och resepolicy, beslutat att flygresor i Sverige endast får ske efter godkännande av koncernstabschef/koncernavdelningschef i syfte att minska antalet resor med flyg.

Kommitténs eget miljömål att ekologiska och rättvisemärkta livsmedel ska efterfrågas vid alla egna bokningar av möten, seminarier och konferenser är uppfyllt till 100%.

2.3 Folkhälsa

I VGR har målet med att minska skillnader i hälsa bland annat manifesterats genom ”Handlingsplan för fullföljda studier 2017-2020”. Aktivitetsplanen som tydliggör VGRs olika nämnder och styrelsers arbeten har följts upp och rekommendationer inför verksamhetsprioritering 2018 har beslutats politiskt. Kommittén har deltagit i arbetet med sociala investeringsmedel, som bland annat syftar till att öka andelen barn som går ut grundskolan med gymnasiebehörighet.

2.4 Mänskliga rättigheter och jämlik vård

Handlingsplanen för mänskliga rättigheter

Kommittén för mänskliga rättigheter samordnar arbetet med handlingsplanen ”För varje människa – Handlingsplan för det systematiska arbetet med mänskliga rättigheter i Västra Götalandsregionen 2017-2020” på övergripande nivå. Bland annat har ett nätverk av MR-samordnare från förvaltningarna bildats som träffats två gånger under året. Hittills har elva

förvaltningar utsedda MR-samordnare.

Mål och åtgärder i handlingsplanen för mänskliga rättigheter där kommittén har ett särskilt ansvar

Mål 1: Förbättrad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

1.3. Tillhandahålla webbaserad utbildning om bemötande av personer med funktionsnedsättning

Status: Webbutbildningen om bemötande av personer med funktionsnedsättning är framtagen. Utbildningen planeras finnas tillgänglig för alla anställda första kvartalet 2018.

Mål 2: Stärkta rättigheter för barn och unga

2.2 Utbilda ombud för barnets rättigheter

Status: Under året har avdelning mänskliga rättigheter utbildat ombud för barnets rättigheter. Idag finns 45 ombud för barnets rättigheter fördelade på sex förvaltningar.

2.3. Tillhandahålla webbaserad utbildning om barnets rättigheter

Status: Webbaserad utbildning om barnets rättigheter är tillgänglig för alla anställda samt externt. 500 anställda har gått webbutbildningen under året (2500 totalt) och fyllt i den tillhörande utvärderingen. 98 procent av dessa upplever att utbildningen gett dem god kunskap om barnkonventionen och 93 procent upplever att kunskapen är användbar i deras dagliga arbete.

Mål 6: Systematisk dialog med invånarna

6.1. Genomföra dialog med rättighetsbärarna vid verksamhetsutveckling

Status: Kommittén har flera former av dialog med civilsamhället, bland annat fasta samråd med föreningar och öppna dialogforum. Samråden har bland annat varit involverade i deltidsvärderingen av VG2020. Samrådet för nationella minoriteter har varit involverade i revideringen av VGRs kulturplan.

Mål 9: Stärkt människorättsperspektiv i ärendeberedning och beslutsunderlag

9.2. Utbilda medarbetare om människorättsbaserad ärendeberedning

Status: Avdelning mänskliga rättigheter har börjat utveckla en utbildning om människorättsbaserad ärendeberedning.

Mål 11: Tydligare information om verksamheternas kompetens i människorättsfrågor

11.1.1. Verksamheter som är registrerade i TD redovisar om de har hbtq-diplomering, 11.1.2. Verksamheter som är registrerade i TD redovisar om medarbetarna har gått webbutbildning i barnets rättigheter, 11.1.3 Verksamheter som är registrerade i TD redovisar om medarbetarna har gått webbutbildning i bemötande av personer med funktionsnedsättning, 11.1.4 Verksamheter som är registrerade i TD redovisar om de arbetar med metodmaterialet ”En förälder blir till”

Status: Arbetet med att bredda Tillgänglighetsdatabasen (TD) pågår på avdelning mänskliga rättigheter.

Jämställdhetsintegrering

Kommittén för mänskliga rättigheter har under året utvecklat jämställdhetsintegreringen av de

bidrag Regional utveckling ger till olika sorters organisationer. Detta har skett genom jämställdhetsintegrering av styrdokument för bidrag, att en utbildning och en workshop om jämställdhetsintegrering har arrangerats för handläggare av bidrag och att två utbildningar har genomförts om jämställdhetsintegrering för bland annat det civila samhället. 26 personer deltog på de interna utbildningarna och 32 personer deltog i de externa utbildningarna. Av de 21 som svarade på den webbaserade utvärderingen av den externa utbildningen uppgav 95,2 % att de fått ökad kunskap om jämställdhetsintegrering och 95,2 % att kunskapen var användbar i planering, ansökan och genomförande av projekt/verksamhet.

Tillsammans med Länsstyrelsen har även fyra frukostseminarier om jämställd regional tillväxt arrangerats. Dessa har bland annat tagit upp jämställd kommunikation, jämställd bedömning vid företagsfinansiering och vad som är problematiskt med jämställdhetsintegrering. Seminarierna har utvärderats. På frågan om kunskapen var användbar i arbetet svarade majoriteten av de svarande ja (seminarium 1: 97 %, seminarium 2: 97 %, seminarium 3: 100 %, seminarium 4: 100 %).

Invånardialog

Kommittén för mänskliga rättigheter har löpande dialog med organisationer i civilsamhället, genom fem så kallade samråd. Samråden skapar förutsättningar för invånare att påverka och vara delaktiga i frågor som berör dem. Under året har exempelvis samrådet för jämställdhet och hbtq-frågor behandlat tillgänglighet och utveckling av ungdomsmottagningar. Samrådet för funktionshinderfrågor har bland annat tagit upp Västtrafiks begränsade tider för utrop av hållplatser, där Västtrafik har lyssnat på synpunkterna och minskat den avstängda tiden med tre timmar.

2.5 Verksamhetens säkerhets- och beredskapsarbete

Kommittén har beslutat om plan för intern kontroll och säkerhet för 2017. Lokal krishanteringsplan för 2017-2018 beslutades 2016. Kommittén har varit delaktig i arbetet med riskanalys som ligger till grund för planerna. För övrigt säkerhetsarbete som ska lämnas på förvaltningsnivå, det vill säga Koncernkontoret, hänvisar kommittén till regionstyrelsens årsredovisning.

2.6 Redovisning av genomförd intern kontroll 2017

Kontroll har skett under året enligt plan. Samtliga sex kontrollmoment har genomförts i enlighet med planen för intern kontroll och säkerhet för 2017. Inga brister har uppmärksammats vid uppföljningarna. Tidpunkterna för kontroller (återrapportering) är mycket tydligare. Däremot kan beskrivningen av kontrollmomenten bli ännu skarpare.

2.7 Systematiskt förbättringsarbete

Kommittén ska vara pådrivande och ta nödvändiga initiativ för att stärka ett systematiskt arbete med mänskliga rättigheter i VGRs verksamheter. I detta arbete är uppföljning en viktig del och kommittén rapporterar och lägger förslag på förbättringar. Exempelvis har rapporten om hur VGR lever upp till synpunkterna från FN:s granskningskommittéer färdigställts. Många av de brister som lyfts i granskningsrapporterna har VGR tagit sig an, och i flera fall

sker ett aktivt förbättringsarbete. Genom handlingsplanen för mänskliga rättigheter sker ett systematiskt arbete med att uppfylla de mänskliga rättigheterna som återrapporteras till regionfullmäktige.

Kommittén arbetar aktivt för att låta civilsamhället påverka sitt arbete genom regelbunden dialog med representanterna i samråd för funktionshinderfrågor, jämställdhet och HBTQ, mänskliga rättigheter, nationella minoriteter och ålder. Enligt genomförd uppföljning av samrådsarbetet har kommittén skapat bättre förutsättningar för deltagarna att anmäla egna frågor till mötet. Ett system för att återföra samrådets frågor till presidiet och kommittén har utvecklats. Kommitténs arbete påverkas också indirekt av kommunerna i Västra Götaland genom beredningen för hållbar utveckling (BHU).

2.8 Inköp

Kommittén för mänskliga rättigheter har i sina upphandlingar följt den regiongemensamma inköspolicyn. Kommittén har även i samarbete med område inköp uppmärksammat vikten av den sociala hållbarheten, som kunnat arbetas in i enskilda upphandlingar. Avdelningen mänskliga rättigheter ingår i VGRs arbetsgrupp om Fairtrade, som arbetar med spridning och aktiviteter om Fairtrades produkter.

3 Mål och fokusområden

3.1 Västra Götaland ska sträva efter det hållbara samhället med tillväxt av jobb och företag i hela regionen

3.1.1 Skillnader i livsvillkor och hälsa ska minska

Ett stärkt civilsamhälle

Kommittén har i arbetet för goda levnadsvillkor och god hälsa för invånare i Västra Götaland fokuserat på arbetet med att stärka civilsamhället. Det har skett genom

- dialog med samråd
- dialog med organisationer i länet
- genom ekonomiska bidrag till föreningslivet
- ekonomiskt stöd för samverkan inom diskrimineringsgrund religion och annan trosuppfattning
- ekonomiskt stöd till studier och uppdragsforskning som berör målgrupperna
- människorättstipendium
- parasportstipendium

Samråd

Samråd är en form av invånardialog där politiker från kommittén möter organisationer i civilsamhället i länet. Dialogen har fokus på frågor som är viktiga för de olika samråden. Exempel på angelägna frågor som diskuterats under perioden.

- Samråd jämställdhet och hbtq har behandlat tillgänglighet till ungdomsmottagningar, kollektivtrafikstrategin, nyanlända kvinnors och hbtq-personers situation på asylboenden och samtliga nyanländas introduktion i samhället.
- Samråd funktionshinderfrågor har haft dialog med Västtrafik om pågående tillgänglighetsarbete. SRF (Synskadades Riksförbund) har i samrådet tagit upp den diskriminering som begränsade tider för yttre destinationsutrop innebär inom Göteborgs stadstrafik. Västtrafik har lyssnat och minskat den avstängda tiden med tre timmar. Synpunkter på strategin för kollektivtrafik på jämlika villkor har lämnats.
- Samråd ålder har haft dialog om VGRs webbutbildning ”Barnkonventionen – från teori till praktik” och om möjligheten för samrådsorganisationerna att använda den och sprida den vidare. Även dialog kring arbetet med Fullföljda studier och synpunkter på strategin för kollektivtrafik på jämlika villkor har genomförts.
- Samråd nationella minoriteter har utöver samrådsmötena haft tre workshops och tre hearings. Träffarna, förutom samråden, har handlat om psykiatriöverenskommelsen, ny policy för VGRs ekonomiska stöd till det civila samhället samt översyn av minoritetslagstiftningen.
- Samråd mänskliga rättigheter uppmärksammade asylsökande, papperslösa och EU-migranternas situation i vården. Även hot och hat - aggressiva tendenser i samhället diskuterades med polisens enhet för demokrati- och hatbrott. Synpunkter på strategin

för kollektivtrafik på jämlika villkor har lämnats.

Ett tvärsamråd där deltagare från samtliga samråd fanns representerade genomfördes i maj. Tema för tvärsamrådet var halvtidsutvärdering av VG2020, strategi för tillväxt och utveckling. Samråden deltog i en workshop och gav synpunkter på strategins innehåll utifrån civilsamhällets perspektiv. Återkommande synpunkter var ”tappat bort perspektivet av individen” och ”viktigt med samverkan mellan VGR, kommunerna och medborgare”. Samråden är även inbjudna att delta i arbetet med den kommande strategin.

Kommittén har dessutom vid två tillfällen haft dialog med invånarna i Västra Götaland genom att bjuda in till Dialogforum. Inbjudan har gått ut brett till många olika organisationer i länet. Temat för det första forumet var barnkonventionen blir svensk lag. Där deltog fem ungdomar som praktiserade på avdelning mänskliga rättigheter och berättade om vad de tänker om att Barnkonventionen ska bli lag och vad VGR bör lägga sitt fokus på. Dialogforum två handlade om riktlinjer för samråd 2019-2021. Dialog fördes om hur samråden kan utvecklas i framtiden.

Måluppfyllnad samrådsarbetet

Kommittén för mänskliga rättigheter följer årligen upp arbetet med samråd. Enligt kommitténs detaljbudget 2017 var målet att 90 procent av samrådsdeltagarna skulle uppleva att samråden innebär en möjlighet att påverka VGRs verksamhet. Målet är nästan uppnått då 89,3 procent av de svarande samrådsdeltagarna uppger detta. Resultatet är en tydlig ökning jämfört med 2016 då endast 62 procent upplevde möjlighet att påverka. Ökningen jämfört med 2016 kan bero på förändrade arbetsformer för samråden. 2016 års uppföljning visade att deltagarna ville ha större möjlighet att påverka genom samråden och att de ville ha en tydligare återkoppling av vad som hänt med frågor som de diskuterat. Utifrån uppföljningen har kommittén skapat bättre förutsättningar för deltagarna att anmäla egna frågor till mötet och utvecklat ett system för att återföra samrådets frågor till presidiet och kommittén, för att besluta om eventuell vidare beredning och återkoppling till respektive samråd.

Ekonomiska bidrag

Genom kommitténs ekonomiska bidrag till föreningslivet ges möjligheter att organisera sig och hitta strategier för förbättrade levnadsvillkor och hälsa.

- **Organisationsbidrag**

Har fördelats till föreningar som företräder personer med funktionsnedsättning och patientföreningar. Utlysning har skett av organisationsbidrag inför år 2018.

- **Verksamhetsbidrag**

Har beslutats för tre år (2017-2019), till föreningar som arbetar för nationella minoriteters, hbtq-personers, barns rättigheter och paraplyorganisationer inom funktionshinderområdet. Under hösten har en uppföljning av dessa påbörjats genom dialogmöten med föreningarna.

- **Projektbidrag**

Har beslutats för fem projekt med syfte att stödja föreningar i Västra Götaland arbete med mänskliga rättigheter. De föreningar som har fått beviljat projektbidrag är Refugees Welcome Sweden, Studieförbundet Vuxenskolan i samverkan med Föreningen för barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning Västra Götaland, Frälsningsarméns kår i Alingsås, Svenska

muslimer för fred och rättvisa - region väst och Kristliga föreningen av unga kvinnor/unga män. Utlysning har skett av projektbidrag inför år 2018.

- **Statsbidrag**

Har handlagts gällande det finskspråkiga förvaltningsområdet.

- **Utveckling av systematiskt arbete för VGR för diskrimineringsgrund religion och annan trosuppfattning**

Ekonomiskt stöd har beviljats för strategisk samverkan med Interreligiösa centret i Göteborg. Kompetens i kulturmöten inom den palliativa vården i Västra Götaland har redovisats till presidierna för hälso- och sjukvårdsnämnderna.

- **Studier och uppdragsforskning**

Finansiering av tre nya studier för att fördjupa kunskapen om hur VGR lever upp till de mänskliga rättigheterna har beslutats. Den första studien handlar om anmälningar till patientnämnderna med fokus på psykiatrisk vård och patienter med psykisk ohälsa. Den andra studien handlar om kunskap om rätten till vård för tillståndslösa och asylsökande bland sjuksköterske- och läkarstudenter. Den tredje studien handlar om hbtq-personer upplevelser av bemötandet inom hbtq-diplomerade verksamheter.

Under året har även två tidigare beslutade studier blivit klara och återrapporterats till kommittén: en första generell studie om mänskliga rättigheter utifrån anmälningar till patientnämnden och en studie om funktionshinderrörelsens intressepolitiska arbete. De färdiga rapporterna har spridits genom öppna föreläsningar och seminarier samt på konferenser.

- **Stipendium i människorätt**

Årets människorättsstipendium tilldelades Barnrättsäventyret, en utbildningssatsning som drivs av Erikshjälpen och Göteborgs räddningsmission. Målet med utbildningarna är att skolelever ska lära sig mer om barnkonventionen och kunna tillämpa den i sin vardag.

- **Stipendium i parasport**

Parasportstipendiet gick till sex stipendiater (tre enskilda idrottare, två lag och en ledare). Syftet är att uppfylla artikel 30 i FNs konvention för personer med funktionsnedsättning: ” a) uppmuntra och främja deltagande i största möjliga utsträckning av personer med funktionsnedsättning i allmänt tillgänglig idrottslig verksamhet på alla nivåer.”

Måluppfyllnad ekonomiska bidrag

Nästan hälften av kommitténs budget har avsatts till olika typer av ekonomiskt stöd. Det viktigaste syftet är att stödja civilsamhällets egen kraft att hitta strategier för förbättrade levnadsvillkor och hälsa. I dialogmöten med föreningar som fått stöd har föreningar uppgett att utan det regionala ekonomiska stödet hade de inte kunnat genomföra sina aktiviteter och i många fall inte upprätthålla någon verksamhet. Stödet till forskning och studier som berör målgrupper syftar till att fördjupa kunskapen om hur VGR lever upp till de mänskliga rättigheterna. Kunskapsspridning om rapporternas resultat bidrar till måluppfyllnaden.

Förbättrad fysisk tillgänglighet ger förbättrade levnadsvillkor

Kommitténs ungdomssatsning har inventerat och publicerat 197 verksamheter som VGR äger,

finansierar och har avtal med i TD (Tillgänglighetsdatabasen). Exempel på verksamheter är konferensanläggningar, Närhälsan, Habilitering och Hälsa samt Göteborgsoperan. Miljönämnden har beviljat Västkuststiftelsen pengar för att de ska öka tillgängligheten i naturområden för personer med funktionsnedsättningar. I samarbete med Västkuststiftelsen har därför 37 vandringsleder inventerats och dialog har förts om hur tillgängligheten kan öka för besökare till vandringslederna.

Projektet enkelt avhjälpna hinder i Västra Götalandsregionens egenägda lokaler

Kommittén har slutfört sitt uppdrag att inventera samtliga lokaler som VGR äger. Under året har inventering gjorts av sjukhusen Strömstad, Alingsås, Dalsland och Högsbo, av folkhögskolorna Fristad, Grebbestad, Dalsland, Billströmska och Vara samt Nordhemskliniken, Vitlycke museum, Botaniska Trädgården, Kulturlagret och Naturbruksgymnasierna Uddetorp, Svenljunga och Sötåsen. Utöver dessa är även rättspsykiatrierna Rågården och Brinkåsen samt nybyggda delar av sjukhusen Kungälv, Angered och Skövde inventerade.

Rapporter på enkelt avhjälpna hinder är överlämnade till Fastighetsnämnden för samtliga anläggningar som inventerats under året samt för sjukhusen Mariestad och Skene som inventerades 2016. Kommitténs samarbete med Fastighetsnämnden har fördjupats och det ömsesidiga kunskapsutbytet sker kontinuerligt. Kommitténs inventeringar har identifierat att ett antal av VGR:s sjukhus inte uppfyller VGR:s krav på antal större toaletter med brits och vanliga större toaletter för personer med funktionsnedsättning. Fastighetsnämnden har skrivit till Regionstyrelsen för att få använda projektets investeringsram till att bygga cirka 45 toaletter. Kommittén har även uppdrag att ominventera och publicera lokalerna efter att Fastighetsnämnden har tagit bort hindren. Ominventeringar har påbörjats på Solhem och Södra Älvsborgssjukhus men avslutas först när Fastighetsnämnden har åtgärdat alla hinder.

Måluppfyllnad inventering och rapporter

Kommittén för mänskliga rättigheter har uppfyllt 2017 års prognoser för antal inventeringar och rapporter inom projektet enkelt avhjälpna hinder i VGR:s egenägda lokaler. Inventering och rapportering av så kallade enkelt avhjälpna hinder i samtliga egenägda lokaler till Fastighetsnämnden för åtgärd är klar.

Styrdokument för rättighetsfrågor ger en tydlig riktning i arbetet

Kommittén samordnar arbetet med handlingsplanen för det systematiska arbetet med mänskliga rättigheter inom VGR. Efter lanseringen har två nätverksträffar med utsedda samordnare och nyckelpersoner för mänskliga rättigheter från förvaltningarna och bolagen genomförts. Ett gemensamt presentationsmaterial och en webbsida för spridning av handlingsplanen har tagits fram. Avdelningen har informerat om handlingsplanen på sju förvaltningsledningsmöten (Västarvet, Angereds närsjukhus, NU-sjukvården, Alingsås lasarett, SkaS, Naturbruksstyrelsen, Koncernkontoret).

VGR arbetar utifrån jämställdhetsstrategin Jämställt Västra Götaland i samarbete med Länsstyrelsen, och 56 anslutna kommuner, myndigheter och ideella föreningar i länet. Strategin har förlängts till 2018 och beslut har tagits att VGR ska vara ett stöd för den egna organisationen och inte för kommunerna, styrgruppen har utökats och det har förtydligats att insatserna och uppföljningarna är förslag och inte obligatoriska. Aktörerna har träffats för att

diskutera behov, framgångsfaktorer och nuläge av genomförandet av strategin. Temagrupper har utvecklats för att ge möjlighet att utveckla jämställdhetsarbetet kring specifika frågor som våldspreventivt arbete och psykisk ohälsa.

Måluppfyllnad styrdokument

Samordning har skett kontinuerligt av arbetet med handlingsplanen för det systematiska arbetet med mänskliga rättigheter genom information till förvaltningar och bolag, webbutbildning om handlingsplanen, gemensamt presentationsmaterial, en webbsida för spridning av handlingsplanen, anordnande av nätverksträffar för utsedda MR-samordnare från förvaltningar och bolag. Allt syftar till att bidra till att skillnader i livsvillkor och hälsa ska minska för människor i Västra Götaland.

När det gäller jämställdhetsstrategin Jämställt Västra Götaland ger det breda samarbetet med kommunerna och Länsstyrelsen en förstärkt satsning för att öka jämställdheten. Det har bland annat skett genom kunskapspridning i form av frukostseminarier, där utvärdering visat att deltagarna upplevde att de kan använda kunskapen i arbetet.

Höjd kunskap ger förutsättningar att arbeta människorättsbaserat

Kommittén tillhandahåller två webbutbildningar utav tre planerade. Den ena om barnets rättigheter och den andra om handlingsplanen för mänskliga rättigheter. Webbutbildningen om handlingsplanen syftar till att öka kunskapen om mänskliga rättigheter, vilka mål och åtgärder VGR antagit och varför de är viktiga att arbeta med. Höjd kunskap skapar bättre förutsättningar för organisationen att arbeta människorättsbaserat. Webbutbildningen ”Barnkonventionen – från teori till praktik” har 500 gått och fyllt i den tillhörande utvärderingen under året. 98 procent av dessa upplever att utbildningen gett dem god kunskap om barnkonventionen och 93 procent upplever att kunskapen är användbar i deras dagliga arbete. Den tredje utbildningen är en uppdatering av tidigare webbutbildning om bemötande av personer med funktionsnedsättning. Den är framtagen och kommer att publiceras och vara tillgänglig första kvartalet 2018.

Måluppfyllnad höjd kunskap

Två av tre planerade webbutbildningar är framtagna, publicerade och tillgängliga för VGRs anställda. Den tredje utbildningen är framtagen och kommer att vara klar för publicering första kvartalet 2018.

3.1.1.1 Bryta utanförskap och segregation och stärka kopplingen mellan utbildning och arbetsliv

Arbetslivserfarenhet bidrar till vidgat innanförskap

Kommittén tar arbetsgivaransvar genom att erbjuda unga som befinner sig i långtidsarbetslöshet arbetslivserfarenhet genom visstidsanställningar som inventerare till Tillgänglighetsdatabasen (TD). Arbetet sker i samverkan med personalutskottet. Inom ungdomssatsningen erbjuder avdelningen även praktik till unga nyanlända.

Klar: Totalt har 14 långtidsarbetslösa unga arbetat på avdelning mänskliga rättigheter som inventerare av fysisk tillgänglighet under 2017. Av de 14 var fyra unga nyanlända.

Bedömning effekt: I slutet av året skickade avdelning mänskliga rättigheter en webbenkät till

personer som var anställda som inventerare på TD-enheten under 2016. Enkäten skickades till 13 personer och sju personer svarade. Enkäten innehöll frågor om vad de gör nuförtiden och hur de uppfattade tiden på TD-enheten. Bland de sju svarande har idag en person en tillsvidareanställning, tre personer en visstidsanställning, två personer studerar och en gör praktik. Av de fem personer som har en anställning arbetar samtliga heltid. I frågorna om hur de upplevde tiden på TD-enheten är det särskilt roligt att fem av sju svarande anger att deras arbete på TD-enheten har bidragit till att förbättra livsvillkoren för personer med funktionsnedsättning. Fem av sju svarande anger också att arbetet på TD-enheten har ökat deras intresse för att studera vidare.

Genom att skapa möjlighet för fler externa användare att nyttja Tillgänglighetsdatabasen (TD) skapas ett behov av fler inventeringar, vilket i sin tur ger möjlighet till fler arbetstillfällen.

Klar: 42 kommuner i Västra Götaland och 31 externa avtalsparter är anslutna till TD. Två nya avtalsparter har anslutit sig under året: Sigtuna kommun och Halmstad kommun. Strängnäs kommun och Kristianstads kommun har sagt upp sitt avtal. Utbildningar i användning av TD har getts vid sju tillfällen med totalt 41 deltagare. Av dessa har 18 deltagare kommit från Västra Götalands kommuner. Den årliga användarträffen för avtalsparter genomfördes med 40 deltagare representerade från 26 avtalsparter.

Bedömning effekt: Kommitténs modell för att bryta utanförskap och segregation och stärka kopplingen mellan utbildning och arbetsliv genom ungdomssatsningen har inspirerat internt VGR såväl som externa avtalsparter. Borås, Uddevalla och Alingsås har under året nyanställt inventerare inom kommunernas arbetsmarknadsinsatser. Kommunerna Sigtuna, Halmstad, Botkyrka och Karlshamn har nyanställt inventerare.

Praktik på avdelning mänskliga rättigheter.

Klar: Fem feriepraktikanter anställdes som barnrättsutvecklare under tre veckor i sommar. Uppdraget var att utveckla barn- och ungdomsperspektiven inom olika regionala frågor. Under hösten har två studenter från Göteborgs universitet gjort praktik på avdelning mänskliga rättigheter. En av studenterna skrev sin praktikrapport om likabehandlingsarbete på Koncernkontoret där hon intervjuade enhetschefer om deras utmaningar och behov av stöd i arbetet mot diskriminering på arbetsplatsen. Den andra studentens praktikrapport var en sammanställning av olika typer av medborgardialog, som bland annat kommer att användas i arbetet med att ta fram nya riktlinjer för kommittén för mänskliga rättigheters samrådsarbete.

Kunskap är en förutsättning för utvecklingsarbete

En organisation som präglas av jämlikhet stärker VGR som attraktiv arbetsgivare. Detta kräver kunskap om VGR:s ansvar för de mänskliga rättigheterna i arbetsgivarrollen.

Kommittén arbetar därför för att integrera mänskliga rättigheter i ledarskapsutbildningar. Kommittén arbetar även med kunskap om mänskliga rättigheter i rekryteringsprocessen.

Klar: Mänskliga rättigheter ingår i den obligatoriska utbildning för nya chefer i VGR, som regiondirektören bjudit in till vid två tillfällen. I VGRs chefsutbildning om rekryteringsprocess ingår avsnitt om diskriminering i rekryteringssammanhang. Samarbete mellan avdelning mänskliga rättigheter och HR på koncernkontoret pågår inom ramen för arbetet med planen för mänskliga rättigheter. Personaldirektören har tagit beslut om rutin för likabehandlingsarbete. Där står att ”Som vägledning för förvaltningarnas

likabehandlingsarbete har Västra Götalandsregionen en ”Policy för likabehandling” och en ”Handlingsplan för det systematiska arbetet med mänskliga rättigheter i Västra Götalandsregionen 2017-2020 - För varje människa.” Målet är att olikheter ses som en tillgång i alla delar av verksamheten. All slags diskriminering ska motverkas och arbetet med jämställdhet och mångfald ska bedrivas systematiskt och långsiktigt”.

Bedömning effekt: Effekten kan ännu inte utvärderas.

Tidiga och förebyggande insatser bidrar till vidgat innanförskap

Kommittén deltar i arbetet med sociala investeringsmedel, som bland annat syftar till att öka andelen barn som går ut grundskolan med gymnasiebehörighet. Arbetet sker i samverkan med regionutvecklingsnämnden (ansvarig nämnd), folkhälsokommittén och hälso- och sjukvårdsnämnderna.

Klar: Kommittén har i arbetet med sociala investeringsmedel tagit initiativ till att barnrättsfrågor arbetats in i ansökningskraven.

Bedömning effekt: Sociala investeringsmedel är en del av VGRs kraftsamling kring fullföljda studier och förväntas tillsammans med kommunernas åtaganden bidra till fler elever som går ut grund- och gymnasieskolan med godkända betyg.

Interkulturell dialog är ett verktyg för stärkt egenmakt och inkludering

Kommittén deltar i samverkansplattform med ett forskningsråd för interkulturell dialog, tillsammans med kulturnämnden (ansvarig nämnd), folkhälsokommittén och regionutvecklingsnämnden samt Göteborgs universitet, Högskolan i Borås och Högskolan Väst. Syftet är att tillföra kunskap till offentlig förvaltning, skolor och civilsamhället för att motverka diskriminering, rasism och exkluderande normer för att skapa en mer jämlik dialog mellan exempelvis inrikes- och utrikesfödda. Forskningsrådet arbetar med att initiera nya forskningsprojekt som är innovativa och för att göra praktik av forskningsresultat.

Klar: Rådet har initierat sammanlagt tio forskningsprojekt med interkulturellt perspektiv. En kunskapshöjande satsning är gjord då samtliga medarbetare på Koncernstab Regional Utveckling deltog i en halvdags utbildning och workshop. I november genomfördes en större konferens i samverkan med forskningsrådet på temat Delaktighet och interkulturell dialog. Konferensen riktades både internt i VGR och till kommuner och civilsamhällesrepresentanter och samlade drygt 100 deltagare.

Bedömning effekt: Effekten kan ännu inte utvärderas.

3.2 En sammanhållen och tillgänglig hälso- och sjukvård som ges med högsta kvalitet och patientsäkerhet samt som alltid utgår ifrån den enskilda personens behov och erfarenheter

3.2.1 Patientens ställning inom hälso- och sjukvården ska stärkas

Civilsamhället bidrar med synpunkter på hälso- och sjukvården

Kommittén har regelbundna samråd och dialog med civilsamhället där invånare bidrar med synpunkter på VGRs arbete. Synpunkterna har förmedlats till berörda nämnder och till

tjänstepersoner.

Patientens ställning stärks genom jämlik information

Kommittén deltar i arbetet med att utveckla en tillgänglig och begriplig patientinformation. I arbetet har även kommitténs samråd bidragit.

Studier för att stärka patientens ställning inom hälso- och sjukvården

Kommittén har finansierat en forskningsrapport om anmälningar till patientnämnden utifrån de mänskliga rättigheterna, som blev klar i början av året. Rapporten beskriver vilka brister patienter upplever i mötet med vården, och hur detta hänger ihop med mänskliga rättigheter. Rapporten lyfter även vikten av att använda patienters synpunkter och klagomål mer systematiskt i arbetet med att förbättra vården. Rapporten har bland annat presenterats på ett seminarium på Borås Högskola i mars, på konferensen Utvecklingskraft (en årlig nationell konferens om förbättring och utveckling inom svensk hälso- och sjukvård) i maj, på MR-dagarna (mänskliga rättighetsdagarna) i november och på Sahlgrenska Universitetssjukhuset i december. Under våren 2017 beslutade kommittén om en fördjupningsstudie om anmälningar till patientnämnden med fokus på psykiatrisk vård och patienter med psykisk ohälsa, eftersom den första studien visade att dessa patienter är särskilt sårbara i mötet i mötet med hälso- och sjukvården.

Måluppfyllnad av patientens ställning ska stärkas inom hälso- och sjukvården

Syftet med den interna dialogen utifrån samrådets synpunkter är att stärka organisationens kapacitet att tillgodose de mänskliga rättigheterna för människor i olika målgrupper. Arbetet är långsiktigt och kräver samverkan med styrelse och nämnder inom hälso- och sjukvården. Ett resultat av synpunkter från samråden som förmedlats från kommittén för mänskliga rättigheter är ett nytt beslut av hälso- och sjukvårdsstyrelsen om utökad jourservice för hjälpmedel.

Kommittén har 2016 lämnat förslag till tillgänglig och begriplig patientinformation i regiongemensamma kallelse till höftprotesoperation och poliklinisk operation. Förslaget var baserat på de fem samrådets synpunkter. Arbetet fortsätter inom ramen för mål 12 i handlingsplanen för mänskliga rättigheter.

Kommittén har finansierat forskningsrapporter om anmälningar till patientnämnden utifrån de mänskliga rättigheterna samt fördjupning inom området psykisk ohälsa. Att ta fram och sprida dessa studier bidrar till att stärka patientens ställning inom hälso- och sjukvården.

3.2.1.1 Utveckla ett personcentrerat arbetssätt inom hälso- och sjukvården

Människorättsbaserat arbetssätt utvecklar personcentrerad vård

Kommittén bidrar med kunskap om människorättsbaserat arbetssätt i införandet av personcentrerad vård.

Klar: Kommittén har i början på året bidragit med kriterier för ett människorättsbaserat arbetssätt. Dessa är överlämnade till fortsatt behandling till processledningen för personcentrerad vård.

Bedömning effekt: Effekten kan ännu inte utvärderas.

4 Ekonomiska förutsättningar

4.1 Ekonomiskt resultat

Av kommitténs budgetram om 42,0 mnkr fördelas huvudsakligen mellan tre större poster: Koncernkontor, stöd till föreningslivet och utvecklingsmedel.

Analys utfall

Resultatet för året är ett överskott på 4,5 mnkr. I förhållande till 2016 en förändring motsvarande +4,1 mnkr. Den största avvikelser återfinns i kostnadsdebiteringen av koncernkontorets tjänster i jämförelse med budget +3,4 mnkr. Av dessa har 1,4 mnkr beslutats/använts till indexförändringar för bidrag och kommitté samt deltagande på gemensamma MR-dagar.

Intäktssidans förändring i jämförelse med 2016 har sin grund i överenskomna förändringar och åtaganden i budgeten 2017, både regioninternt och externt för Tillgänglighetsdatabasen. Avvikelsen motsvarande +0,3 mnkr i jämförelse med budget är till sin helhet kopplad till Tillgänglighetsdatabasen.

Kostnadssidan speglar kommitténs verksamhet för året och avvikelserna ligger i paritet med utförd verksamhet och beslut. Avvikelsen på personalkostnaderna äger sin grund i den gemensamma (kommitté och avdelning) kompetensutvecklingsinsats enligt ovan. Övriga avvikelser på kostnadssidan är till största delen kopplade den definiering av åtagandet som gjordes i budgeten, och tidsmässiga förskjutningar av beslut t.ex. forskningsstudier inom FOU motsvarande 1 mnkr, samt den omläggning av bidragsutbetalningar som kommittén genomfört under året.

Fördelningen av kommitténs resurser motsvarande 42,0 mnkr är för 2017, Budget (år), utfall och prognos per 08-31 i mnkr:

	Budget	Utfall	Avvikelse	Prognos 08-31
Koncernkontor	19,9	16,5	3,4	16,5
Resursfördelning				0,7
Tillgänglighetsdatabas	1,8*	1,8	0,0	1,8
Org.bidrag, utvecklingsm.	15,4	15,9	-0,5	15,9
Forskning & Utveckling	3,4	1,7	1,7	2,4
Kommitté	1,5	1,6	-0,1	1,7
TOTALT	42	37,5	4,5	39,0
*) netto				

4.1.1 AR04 RR-rapport Beställare regional utveckling

Årsvärden					
Resultaträkning (mnkr)	Utfall 1712	Budget 1712	Utfall 1612	Avvikelse budget/utfall	Förändring utfall/utfall %
Statsbidrag	0,0	0,0	0,0	0,0	
Övriga erhållna bidrag	0,0	0,0	0,0	0,0	

Övriga intäkter	2,2	1,9	1,4	0,3
Verksamheten intäkter	2,2	1,9	1,4	0,3
Personalkostnader, inkl. inhyrd personal	-1,8	-1,4	-1,7	-0,4
Driftbidrag till utförare inom regionen	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga lämnade bidrag	-17,0	-18,8	-16,4	1,8
Verksamhetsanknutna tjänster	-0,1	0,0	0,0	-0,1
Material och varor, inkl förbrukningsmaterial	-0,1	-0,2	-0,1	0,1
Lokal- och energikostnader	-0,5	-0,4	-0,1	-0,1
Övriga tjänster, inkl konsultkostnader	-19,8	-23,0	-23,5	3,2
Övriga kostnader	-0,4	0,0	-0,3	-0,4
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Verksamhetens kostnader	-39,7	-43,7	-42,1	4,1
Regionbidrag	42,0	42,0	41,1	0,0
Finansiella intäkter/kostnader m.m.	0,0	-0,1	-0,1	0,1
Resultat	4,5	0,0	0,4	4,5

4.2 Åtgärder vid ekonomisk obalans

Kommittén har inga ekonomiska obalanser, och bedömningen är att det inte heller ska uppstå någon obalans på årsbasis för verksamhetsåret 2018.

4.3 Eget kapital

Kommitténs utgående eget kapital 2017 kommer med hänsyn till gällande regelverk och ovan redovisade helårsprognos vara 0,8 mnkr.

4.4 Investeringar

Kommittén har för sin egen del ingen fastlagd investeringsbudget, och inga investeringar har gjorts under perioden.

5 Bokslutsdokument och noter

	Not	Utfall	Utfall
Resultaträkning		1712	1612
Verksamhetens intäkter	1	2 169	1 446
Verksamhetens kostnader	2,3	-39 660	-42 074
Verksamhetens nettokostnader		-37 491	-40 628
Finansnetto	5	-18	-99
Erhållna/lämnade regionbidrag		41 973	41 149
Årets resultat		4 464	422
	Not	Utfall	Utfall
Kassaflödesanalys		1712	1612
Löpande verksamhet			
Årets resultat		4 464	422
Kassaflöde från löpande verksamhet före förändring av rörelsekapital		4 464	422
Förändring av rörelsekapital			
Ökning-/minskning+ av kortfristiga fordringar		224	1 047
Ökning+/minskning- av kortfristiga skulder		-867	-206
Kassaflöde från löpande verksamhet		3 821	1 263
Förändring av redovisningsprincip		0	0
Förändring av eget kapital		1	-1
Finansieringsverksamhet			
Erhållna/lämnade bokslutsdispositioner		-398	-2 600
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-398	-2 600
ÅRETS KASSAFLÖDE		3 424	-1 338
Ingående likvida medel och kortfristiga placeringar		2 201	3 539
Utgående likvida medel och kortfristiga placeringar		5 625	2 201
Kontroll av årets kassaflöde		3 424	-1 338
Differens		0	0
	Not	Utfall	Utfall

	Not	Utfall	Utfall
Balansräkning		1712	1612
Anläggningstillgångar			
Summa anläggningstillgångar		0	0
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar	15	410	634
Likvida medel		5 625	2 201
Summa omsättningstillgångar		6 035	2 835
Summa tillgångar		6 035	2 835
Eget kapital			
Eget kapital		1 240	3 418
Bokslutsdispositioner		-398	-2 600
Årets resultat		4 464	422
Summa eget kapital		5 306	1 239
Skulder			
Kortfristiga skulder	19	729	1 596
Summa skulder		729	1 596
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		6 035	2 835
Redovisningen är upprättad enligt de anvisningar som lämnats från Västra Götalandsregionen.			
Anvisningarna bygger på kommunallagen, lagen om kommunal redovisning samt rekommendationer utfärdade av Rådet för kommunal redovisning.			

Noter:

	1712	1612
1. Verksamhetens intäkter		
Försäljning av tjänster, internt	0	14
Försäljning av tjänster, externt	160	151
Övriga intäkter, internt	677	110
Övriga intäkter, externt	1 332	1 171
Totalt	2 169	1 446
2. Verksamhetens kostnader	1712	1612
Personalkostnader	1 768	1 661
Lämnade bidrag, internt	170	517
Lämnade bidrag, externt	16 836	15 868
Lokal- och energikostnader, internt	439	100
Lokal- och energikostnader, externt	35	26
Verksamhetsanknutna tjänster, internt	9	0
Verksamhetsanknutna tjänster, externt	74	2
Material och varor, internt	8	0
Material och varor, externt	88	96
Övriga tjänster, internt	19 548	22 593
Övriga tjänster, externt	240	862
Övriga kostnader, internt	155	23
Övriga kostnader, externt	290	326
Totalt	39 660	42 074
3. Personalkostnader, detaljer	1712	1612
Löner	917	780
Övriga personalkostnader	598	678
Sociala avgifter	253	203
Totalt	1 768	1 661
5. Finansnetto	1712	1612

1. Verksamhetens intäkter	1712	1612
Finansiella intäkter		
Ränteintäkter, externt	1	1
Totalt	1	1
Finansiella kostnader		
Räntekostnader, internt	8	89
Räntekostnader, externt	1	1
Övriga finansiella kostnader, internt	9	9
Övriga finansiella kostnader, externt	1	1
Totalt	19	100
Totalt finansnetto	-18	-99
15. Kortfristiga fordringar	1712	1612
Kundfordringar, internt	0	0
Kundfordringar, externt	83	120
Övriga fordringar, internt	231	375
Övriga fordringar, externt	96	139
Totalt	410	634
19. Kortfristiga skulder	1712	1612
Leverantörsskulder, internt	-3	-1
Leverantörsskulder, externt	501	861
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter, internt	0	250
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter, externt	0	381
Övriga kortfristiga skulder, internt	230	81
Övriga kortfristiga skulder, externt	1	24
Totalt	729	1 596

6 Övrig rapportering

6.1 Särskild återrapportering enligt beslut av regionfullmäktige

Västra Götalandsregionens efterlevnad av FN:s konventioner om mänskliga rättigheter

I VGRs budget för 2017 står att VGR aktivt ska bevaka FN:s granskningar av hur Sverige förverkligar de mänskliga rättigheterna och arbeta med förbättringsåtgärder på den regionala nivån. I slutet av året har avdelning mänskliga rättigheter i samarbete med avdelning samhällsanalys färdigställt en rapport om hur VGR lever upp till synpunkterna från FN:s granskningskommittéer. Rapporten utgår från de senaste granskningarna av Sverige utifrån de kärnkonventioner för mänskliga rättigheter som Sverige har undertecknat och plockar ut rekommendationer som berör regional nivå. Rekommendationerna har delats upp i fyra teman: regional utveckling, hälso- och sjukvård, arbetsgivarperspektivet samt övriga regiongemensamma frågor. Utifrån varje rekommendation finns en beskrivning av vilket arbete som pågår i Västra Götalandsregionen inom området och en bedömning av i hur hög grad organisationen lever upp till rekommendationerna.

Rapporten innehåller ett brett spektrum av områden, exempelvis skillnader på arbetsmarknaden mellan inrikes och utrikes födda, dödsfall genom överdoser och hepatit C bland missbrukare, skillnader i fysisk och psykisk hälsa mellan barn från olika bakgrunder, ökning av arbets- och stressrelaterade sjukdomar och brist på konsekvensanalyser utifrån barnets rättigheter.

Rapporten visar att VGR har tagit sig an de flesta av de brister som lyfts i granskningsrapporterna och i flera fall sker ett aktivt förbättringsarbete. Detta arbete sker inom ramen för VGRs handlingsplan för det systematiska arbetet med mänskliga rättigheter.

VGR behöver bli bättre på barnkonsekvensanalys och prövningar av barnets bästa.

Rekommendationen är att barnets bästa ska vara vägledande i alla beslutsprocesser. Det lyfts i regionfullmäktiges budget, men det görs inte i hela VGR och det finns ingen modell för att följa upp hur det sköts. Handlingsplanen har åtgärd om detta som är avgränsat till Koncernkontoret. VGR behöver också bli bättre på att se till så att löneskillnader mellan kvinnor och män minskar. VGR:s medarbetare behöver dessutom få mer hjälp med att se till att information blir tillgänglig för alla.

Uppföljning av Handlingsplan för implementering av FN:s konvention om barnets rättigheter

Handlingsplanen för implementering av FN:s konvention om barnets rättigheter i VGR har följts upp. Handlingsplanen gällde till och med 2016. Uppföljningen visar att webbutbildningen för barnets rättigheter har en mycket god måluppfyllelse. Uppföljningen visar även att ombuden för barnets rättigheter har genomfört ett flertal aktiviteter för att stärka barnets rättigheter i sina verksamheter. Det fortsatta arbetet med implementering av barnets rättigheter sker inom ramen för VGRs handlingsplan för det systematiska arbetet med mänskliga rättigheter.

Ett rättighetsbaserat arbetssätt ska stärkas inom regionens samtliga verksamheter och bland annat bidra till ett gott bemötande.

Kommittén har utvecklat arbetet med att stärka ett rättighetsbaserat arbetssätt inom VGRs

verksamheter och spridit kunskap och erfarenheter som lyfter fram fördelarna för individen och organisationen. På konferensen ”Mänskliga rättigheter – vackra ord och verkstad”, som kommittén anordnade, lyfte huvudtalare Danius Puras, som är FN:s särskilde rapportör för rätten till bästa uppnåeliga fysiska och psykiska hälsa, VGR som föregångare för arbetet med mänskliga rättigheter. Konferensen genomfördes med 150 deltagare primärt från VGR för att sprida erfarenheterna från pilotprojektet med människorättsbaserat arbetssätt inom Angereds närsjukhus, Psykosvårdkedja Nordost på Sahlgrenska Universitetssjukhuset och Bohusläns museum/Västarvet. En uppföljande studie har påbörjats kring vilken effekt det människorättsbaserade arbetssättet har haft i de aktuella pilotverksamheterna. Uppföljningen ska innehålla rekommendationer kring hur människorättsbaserat arbete kan bli en mer integrerad del av ordinarie verksamhet och för arbetet med den fortsatta spridningen inom VGR. Kommittén har bidragit med kunskap och kriterier om människorättsbaserat arbetssätt till processledningen för införandet av personcentrerad vård. Att människorättsbaserat arbetssätt integreras i personcentrerad vård är av stor vikt för att stärka ett rättighetsbaserat arbetssätt inom VGRs verksamheter.

Pilotprojekt i människorättsbaserat arbetssätt

Rättighetsbaserat arbetssätt har inte använts och utvecklats i stor utsträckning i Sverige. För att få mer kunskap och hitta nya metoder genomförde kommittén ett pilotprojekt 2012-2015 tillsammans med tre pilotverksamheter: Angereds närsjukhus, Bohusläns museum/Västarvet och Psykosvårdkedja Nordost (Psykiatri Psykos, Sahlgrenska Universitetssjukhuset). Några tydliga effekter kan ses i samtliga verksamheter. Ett exempel från psykosvården är att det inneburit minskad användning av tvång (i stort sett ingen bältesläggning), säkerställande av rätten att rösta i allmänna valen för patienter inom slutenvården samt stor ökning av delaktigheten hos patienterna, som numera benämns egenspecialister hos pilotverksamheterna. Ett nätverk pågår med före detta pilotverksamheterna och där Västtrafik har anslutit.

6.2 Fördjupad rapport till egen nämnd/styrelse

Utöver regionfullmäktiges prioriterade mål har kommittén för mänskliga rättigheter fastställt två egna mål som särskilt rör kommitténs ansvarsområden. Kommitténs egna mål är:

1. Det systematiska arbetet med mänskliga rättigheter inom VGR stärks
2. Invånarnas egenmakt stärks

Mål 1: Det systematiska arbetet med mänskliga rättigheter inom Västra Götalandsregionen stärks

Kommittén för mänskliga rättigheter har ett särskilt ansvar för att följa upp, samordna och ta initiativ för att stärka det systematiska arbetet med mänskliga rättigheter i VGRs verksamheter. Det systematiska arbetet sker genom ett antal aktiviteter. För de aktiviteter som parallellt bidrar till de mål och fokusområden, som kommittén prioriterat utifrån regionfullmäktiges budget, hänvisas till den redovisningen.

Fokus på handlingsplanen för mänskliga rättigheter

Kommittén fokuserar på samordning och genomförande av handlingsplanen för mänskliga rättigheter. Se redovisning till regionfullmäktige. (Kapitel 1, 2.1, 2.4, 2.7, 3.1.1, 6.1)

Uppföljning och förslag till förbättringar

Den tidigare handlingsplanen för implementering av FN:s konvention om barnets rättigheter har följts upp, med fokus på de delar som fortsätter att gälla i den nya handlingsplanen för VGRs systematiska arbete med mänskliga rättigheter: ombud för barnets rättigheter och utbildning om barnets rättigheter. Avdelning mänskliga rättigheter har även i samarbete med avdelning samhällsanalys följt upp hur Västra Götalandsregionen lever upp till synpunkter från FN:s granskningskommittéer. För fördjupad information se redovisning till regionfullmäktige. (Kapitel 2.4, 2.7, 6.1)

Kunskaphöjning och metodstöd i arbetet med mänskliga rättigheter

Utbildna handläggare i rättighetsbaserad ärendebereidning och bidra i stöd i arbetet med barnkonsekvensanalyser och prövning av barnets bästa

Ett grundförslag till utbildning är framtaget och avstämning med ärendesamordning och kansli pågår. Utbildning har inte påbörjats. Se redovisning till regionfullmäktige. (Kapitel 2.4)

Utbilda och samordna ombud för barnets rättigheter

Utbildning för sex nya ombud för barnens rättigheter har genomförts. Totalt finns det 45 ombud för barnets rättigheter på sex förvaltningar: Folkandvården, Närhälsan, Habilitering och Hälsa, NU-sjukvården, Södra Älvsborgs Länssjukhus och Västarvet. Samverkan har påbörjats med ansvariga för arbetet med Barn som anhöriga i VGR. Syftet är att förtydliga och föra samman arbetet med barnrätt i VGR. Se redovisning till regionfullmäktige. (Kapitel 2.4)

Utveckla krav på mänskliga rättigheter i upphandlingar

Representanter för personer med funktionsnedsättning har vid två tillfällen testat och medverkat i utformning av spårvagn hos upphandlad leverantör i Berlin. Ett arbete med att utveckla en självinspektionskiosk i VGR har pågått i samarbete med personer från samrådet för funktionshinderfrågor.

Tillhandahålla webbutbildningar om barnets rättigheter, om bemötande av personer med funktionsnedsättning och om implementeringen av handlingsplanen för mänskliga rättigheter

Webbutbildning om barnets rättigheter och om implementering av handlingsplanen för mänskliga rättigheter är framtagna, publicerade och tillgängliga för VGRs anställda. Den tredje utbildningen är framtagen och kommer att vara klar för publicering första kvartalet 2018. Se redovisning till regionfullmäktige. (Kapitel 2.4, 3.1.1)

Integrera mänskliga rättigheter och människorättsbaserat arbetssätt i Västra Götalandsregionens ledarskapsutbildningar.

Se redovisning till regionfullmäktige. (Kapitel 3.1.1)

Delta i arbetet med att bredda anpassningen av kollektivtrafiksystemet till att omfatta samtliga diskrimineringsgrunder.

Utbildningar för all personal inom Västtrafik har genomförts. Under hösten har avdelning kollektivtrafik och infrastruktur samt Västtrafik besökt samtliga av kommitténs fem samråd för dialog kring förslaget till strategi för en kollektivtrafik på jämlika villkor. Förslaget är

också avstämt med referensgrupp barn/unga vid två tillfällen med syfte att få mer kunskap om barns perspektiv på kollektivtrafiken. 22 barn från årskurs 3 har berättat om sina upplevelser av att resa kollektivt.

Styrdokument för fysisk tillgänglighet för personer med funktionsnedsättningar

Under året har ett revideringsarbete pågått tillsammans med Fastighetsnämnden av riktlinjerna ”Tillgängliga och användbara miljöer, riktlinjer och standarder för fysisk tillgänglighet”. Revideringen baseras i huvudsak på de erfarenheter som gjorts vid åtgärder av enkelt avhjälpna hinder i det pågående EAH-projektet tillsammans med Fastighetsnämnden. Fokus har varit att hitta en nivå som tillgodoser både tillgänglighetskrav och ger förutsättningar att genomföra dessa i praktiken. Beslut ska tas i Fastighetsnämnden 2018.

VGRs riktlinjer är en del av underlaget i arbetet med att ta fram en ny europeisk standard för tillgänglighetskrav vid offentlig upphandling av byggd miljö. Avdelning mänskliga rättigheter har en representant i Swedish Standards Institute (SIS/TK453). Sverige har under hösten 2017 skickat synpunkter på ett förslag till en europeisk standard prEN 17210.

Utveckla och sprida kunskap och erfarenheter för att bidra till ett människorättsbaserat arbetssätt, utifrån tidigare pilotprojekt.

Se redovisning till regionfullmäktige. (Kapitel 1, 2.1, 3.2.1.1, 6.1)

Samordna arbetet med Jämställd regional tillväxt utifrån Tillväxtverkets regeringsuppdrag. Genomföra en handlingsplan som bygger på regionala prioriteringar.

Jämställd regional tillväxt är regionutvecklingsnämnden ansvarig för med projektledare från avdelning mänskliga rättigheter. Arbetet omfattar en kartläggning av fördelning av kvinnor och män avseende bland annat politisk representation, ideella föreningar, företagande, ohälsa, våld, utbildning och uttag av föräldraförsäkring i den digitala databasen jämställdhetskartan, där samtliga av länets 49 kommuner är anslutna. Arbetet omfattar även utveckling av verktyg och kompetenshöjande insatser för studie- och yrkesvägledare i normkritik samt kompetenshöjande insatser i jämställdhetsintegrering av handläggning av bidrag för handläggare på VGR och Skaraborgs kommunalförbund. Arbetet följer plan.

Utställningen bilder som förändrar världen

Utställningen ”Bilder som förändrar världen” har visats av på Stadsbiblioteket i Göteborg. Arrangörer var kommittén och Kunskapscentrum för jämlik vård, Göteborgs stad, Länsstyrelsen i Västra Götaland samt Samordningsförbunden. Målgruppen var kommunikatörer i arrangörernas organisationer. Responsen på utställningen var positiv och ca 2500 personer besökte utställningen varav ett flertal gymnasieklasser. Korta seminarier om jämställdhetsarbete har under våren genomförts i arrangörernas organisationer. Utställningen inleddes med ett föredrag om jämställd normmedveten kommunikation. Arrangörerna presenterade kort exempel på sina jämställdhetsarbeten på internationella kvinnodagen i anslutning till utställningen.

West Pride Göteborg 2017

Avdelning mänskliga rättigheter tillsammans med kommunikation Koncernkontoret var gemensam projektledare för årets West Pride. VGR hade ett regiongemensamt tält och deltog

i Pride paraden. I tältet medverkade Koncernkontoret, Kunskapscentrum för Jämlik Vård (KJV), 1177 och Botaniska Trädgården. Kommitténs ledamöter samt politiker från Göteborgs hälso- och sjukvårdsnämnd var representerade i tältet. Totalt hade tältet cirka 2000 besökare. Tältet ledde till ökad möjlighet till dialog med besökare och ökad kunskap om hur VGR systematiskt arbetar med mänskliga rättigheter. Genom att delta i West Pride tar VGR offentligt ställning för hbtq-personers rättigheter, detta även ur ett arbetsgivarperspektiv. Totalt 160 000 besökte West Pride 2017.

Tillgänglighetsdatabasen är ett stöd för hela regionen

Se redovisning till regionfullmäktige. (Kapitel 1, 2.1, 2.4, 3.1.1, 3.1.1.1)

Drifta och utveckla

Inom kommitténs uppdrag med att drifta och utveckla TD pågår utveckling av en ny version TD3. Utvecklingen av TD3 innebär att: det blir enklare att inventera, databasen generellt moderniseras och kommittén snabbt och automatiserat kan ta fram rapporter till fastighetsägare och verksamheter. En betaversion av TD3 planeras att lanseras kvartal 2, 2018 och slutlig version kvartal 3.

Kompetensstöd

Efter inventering har avdelning mänskliga rättigheter stöttat Närhälsan, Campus Nya Varvet och Västtrafik med kunskap och 200 rapporter kring prioriteringar av åtgärder av enkelt avhjälpbara hinder i deras lokaler. Inledande samtal har genomförts med Tandvården samt Specialistsjukvården. Avdelning mänskliga rättigheter har under året ingått samverkansavtal med Melleruds kommun, Bollebygds kommun, Lidköpings kommun och Liseberg för att genomföra inventeringar.

Fördjupad samverkan med kommunerna i Västra Götaland

Gemensam IT samordningsfunktion (GITS) ansvarar för att samordna funktioner och tjänster som både VGR och länets kommuner behöver. Ett samarbete har inletts med GITS för att undersöka möjligheterna till en utökad samverkan med kommunerna i Västra Götaland kring Tillgänglighetsdatabasen (TD). Som ett första steg skickade GITS ut en enkät till de 49 kommunerna för att undersöka deras behov av ökat stöd och samverkan inom arbetet med Tillgänglighetsdatabasen. Enkäten besvarades av 32 kommuner, geografiskt jämt fördelade i länet. 80 % av de 32 svarande kommunerna uppgav ett behov av ökat stöd i sitt TD-arbete.

Bredda TD till fler diskrimineringsgrunder

Den publika TD-portalen (www.t-d.se) visar för invånare hur tillgängliga verksamheterna är. Inom ramen för handlingsplanen för mänskliga rättigheter ska portalen även visa om verksamheterna har kompetens i människorättsfrågor. Den tekniska lösningen är framtagen för att kunna visa även denna information och från 2018 inventerar avdelningen om verksamheterna har hbtq-diplomering, om medarbetare har gått webbutbildning i barnets rättigheter, om medarbetare har gått webbutbildning i bemötande av personer med funktionsnedsättning och om verksamheterna arbetar med metodmaterialet "En förälder blir till".

Indikatorer:	Utfall augusti 2017	Uppfylld mål 2017
---------------------	----------------------------	--------------------------

Indikatorer:	Utfall augusti 2017	Uppfyllnad måltal 2017
Webbaserad utbildning om VGR:s arbete med mänskliga rättigheter finns tillgänglig	Ja	Ja
Webbaserad utbildning om bemötande av personer med funktionsnedsättning finns tillgänglig	Nej	Nej
Breddning av TD genomförd	Nej	Ja
Utbildning i människorättsbaserad ärendeberedning är framtagen och genomförs	Nej	Nej
Stöd till koncernkontoret i prövning av barnets bästa eller barnkonsekvensanalys är framtaget och genomförs	Nej	Nej

Mål 2: Invånarnas egenmakt[1] stärks

Egenmakt genom dialog med civilsamhället

Dialog med civilsamhället genom utåtriktade aktiviteter har skett bland annat på West Pride. Övriga genomförda aktiviteter se redovisning regionfullmäktige. (Kapitel 1, 2.1, 2.4, 2.7, 3.1.1, 3.2.1)

Egenmakt genom bidrag till civilsamhället

Se redovisning regionfullmäktige. (Kapitel 1, 2.1, 3.1.1)

Stipendier för att stärka invånarnas egenmakt

Se redovisning regionfullmäktige. (Kapitel 3.1.1)

Indikatorer:	Måltal 2017	Uppfyllnad måltal 2017
Andel samrådsdeltagare som upplever att samråden innebär en möjlighet att påverka VGRs verksamhet	90 %	89,3 %

Miljömål

Kommitténs eget miljömål att ekologiska och rättvisemärkta livsmedel ska efterfrågas vid alla egna bokningar av möten, seminarier och konferenser är uppfyllt till 100 procent. 17 möten har genomförts och krav har ställts. Det som kunnat levereras till 100 procent är rättvisemärkt kaffe. Övrigt har inte kunnat redovisas.

[1] Egenmakt är en översättning av det engelska ordet empowerment, som är en del i ett människorättsbaserat arbetssätt. Egenmakt kan definieras som rättighetsbärarnas kapacitet att hävda sina mänskliga rättigheter. Egenmakt kan även definieras som att människor har verktyg och förutsättningar att forma sin egen framtid.